

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH140026
NAZWA
OBSZARU Dzwonecznik w Kisielanach

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH140026	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Dzwonecznik w Kisielanach

1.4. Data opracowania 2008-02	1.5. Data aktualizacji 2025-05
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2021-03
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 4 lutego 2021 r. w spr. soo Dzwonecznik w Kisielanach (PLH140026)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
22.2038

Szerokość geograficzna
52.2511

2.2. Powierzchnia [ha]:
45.72

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Nazwa regionu

PL12	Mazowieckie
------	-------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
9110			18.84		G	A	C	B	A

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

[illegible]

P	4068	Adenophora lilifolia		p	1000	1500	i		G	A	A	A	A
---	------	--------------------------------------	--	---	------	------	---	--	---	---	---	---	---

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

3.3. Inne ważne gatunki fauny i flory (opcjonalnie)

Gatunek					Populacja na obszarze			Motywacja						
Grupa	KOD	Nazwa naukowa	S	NP	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Gatunki wymienione w załączniku		Inne kategorie			
					Min	Maks		C R V P	IV	V	A	B	C	D
P		Aquilegia vulgaris						R						X
P		Cimicifuga europaea			20	50	i							X
P		Convallaria majalis						C						X
P		Digitalis gradiflora			1	200	i							X
P		Geranium sanguineum						R						X
P		Hepatica nobilis						V						X
P		Hierchoe australis						V						X
P		Hypericum montanum						R						X
P		Laserpitium latifolium						C						X
P		Lilium martagon						R						X
P		Melittis melisophyllum						R						X
P		Primula veris						R						X
P		Pulmonaria angustifolia						R						X
P		Thalictrum minus						V						X

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, Fu = grzyby, I = bezkręgowce, L = porosty, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- KOD: w odniesieniu do ptaków z gatunków wymienionych w załączniku IV i V należy zastosować nazwę naukową oraz kod podany na portalu referencyjnym.
- S: jeśli dane o gatunku mają charakter poufny i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki Według standardowego Wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategoria: kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = występuje.
- Kategorie motywacji: IV, V: gatunki z załączników do dyrektywy siedliskowej, A: dane z Krajowej Czerwonej Listy; B: gatunki endemiczne; C: konwencje międzynarodowe; D: inne powody

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N19	49.27
N12	50.73
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Dzwonecznik w Kisielanach PLH140026 położony jest na terenie Niziny Południowopodlaskiej, w mezoregionie Wysoczyzna Siedlecka (Kondracki 2002). Pod względem geobotanicznym znajduje się w Krainie w Krainie Południowomazowiecko-Podlaskiej, Podkradnie Południowopodlaskiej, Okręgu i Podokręgu Siedleckim (Matuszkiewicz 1993).

Obszar obejmuje jeden z ozów, które tworzą ciąg pagórków ułożonych południkowo, towarzyszących rynnowej dolinie Liwca, w większości eksploatowanych w celu pozyskania kruszywa (żwiru). Jego wysokość względna wynosi około 20 m. Część wierzchołkową porastają trzy nieduże kompleksy lasów rozdzielonych gruntami ornymi. W najbliższym otoczeniu Obszaru jak również w jego granicach zwraca uwagę znaczna ilość sadów nastawionych na produkcję późnych odmian jabłek. Wspomniane lasy stanowią mozaikę borów mieszanych z kręgu dynamicznego Dicrano-Pionion oraz świetlistych dąbrów Potentillo albae-Quercetum, którym towarzyszą ciepłolubne okrajki ze związku Trifolion medii i zarośla Rhamno-Cornetum sanguinei.

4.2. Jakość i znaczenie

Jeden z najcenniejszych pod względem florystycznym terenów w kraju. Rośnie tu największa w Polsce populacja dzwonecznika wonnego *Adenophora liliifolia* w Polsce, licząca ok. 1500 osobników. Tak dobrą kondycję populacji najprawdopodobniej należy upatrywać w odpowiednich glebowych i biocenotycznych warunkach jakie tu panują. Nie bez znaczenia jest fakt, że stanowisko dzwonecznika znajduje się na wyeksponowanym terenie wyniesieniu, które powoduje doskonałe oświetlenie runa. Promienie słoneczne penetrują dno lasu od strony wschodniej, południowej i północnej. Obszar jest miejscem występowania wielu gatunków chronionych i zagrożonych, figurujących na regionalnej czerwonej liście (Głowacki i in. 2003). W runie dąbrów świetlistych Potentillo albae-Quercetum stwierdzono m.in.: miodownika melisowatego *Melittis melissophyllum*, lilię złotogłów *Lilium martagon*, orlika pospolitego *Aquilegia vulgaris*, pluskwicę europejską *Cimicifuga europaea*, okrzyna szerokolistnego *Laserpitium latifolium* i naparstnicę zwyczajną *Digitalis grandiflora*.

9110* – Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)

Trzy- i czterowarstwowe zbiorowiska leśne, którego zwarcie drzewostanu osiąga 60-80%. Dominuje dąb bezszypułkowy, któremu towarzyszą: klon zwyczajny, grab oraz lipa drobnolistna. Podszyt oprócz podrostu drzew budują: jarzab zwyczajny, leszczyna, kruszyna, szakłak pospolity i trzmielna zwyczajna. Zwarcie tej warstwy, w zależności od wydzielenia waha się od 10 do 70%. Runo bardzo bujne i zróżnicowane pod względem gatunkowym. Liczną grupę stanowią gatunki charakterystyczne. Należą do nich: bukwica zwyczajna, dziurawiec skąpolistny, miodownik, miodunka wąskolistna, naparstnica zwyczajna, pierwiosnka lekarska, poziomka pospolita, pięciornik biały, przytulia północna i sierpik barwierski. Towarzyszą im gatunki charakterystyczne dla mezofilnych lasów liściastych, m.in.: groszek wiosenny, gwiazdnica wielkokwiatowa,

perłówka zwisła, przytulia i przylaszczka pospolita. Istotnym elementem runa dąbrów są rośliny łąkowe oraz ciepłolubnych okrajków, m.in.: bodziszek czerwony, czyścica storzyszek, gorysz siny, groszek czerniejący, konieczyna dwukłosa, pajęcznica gałęzista, przytulia pospolita, przytulia właściwa, pszeniec gajowy, rozchodnik wielki, rutewka mniejsza, traganek szerokolistny i wyka płotowa. Z gatunków towarzyszących znaczący udział w runie mają m.in.: okszyn szerokolistny, konwalia majowa i orlica pospolita. Pod względem fytosocjologicznym płaty świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum* występujące w Obszarze reprezentują odmianę mazowiecko-małopolską

Reprezentatywność: ocena A (doskonała), nadana ze względu na bogatą i reprezentatywną dla dąbrów świetlistych grupę gatunków runa, charakterystycznych dla dąbrów świetlistych *Potentillo albae-Quercetum* oraz wyższych jednostek syntaksonomicznych – związku *Potentillo albae-Quercion petraeae* i rzędu *Quercetalia pubescenti-petraeae*.

Powierzchnia względna: ocena C, dokonana na podstawie szacunkowego określenia wartości.

Stan zachowania: ocena B, z uwagi na typowość wykształcenia fitocenoz siedliska oraz wysoki udział gatunków charakterystycznych, niemniej jednak ocenę zaniża nadmierny rozwój warstwy krzewów (efekt regeneracji grądów), znaczne zwarcie koron drzew jak również zwiększony udział ekspansywnych roślin zielnych.

4068 dzwonecznik wonny *Adenophora liliifolia*

Zgodnie z przeprowadzonym monitoringiem (Rapa i in. 2011) populacja dzwonecznika wonnego w obrębie Obszaru jest najliczniejszą w kraju i liczy ok. 1500 osobników, w tym ponad 1000 roślin generatywnych, co stanowi ok. 76% populacji. Nie stwierdzono śladów chorób czy żerowania szkodników. Generalnie stan ochrony gatunku uznano za bardzo dobry, lecz konieczna jest stała kontrola stanu siedliska i prowadzenie działań ochronnych (głównie usuwania podszytu). Z uwagi na znaczenie obszaru dla gatunku nadano ocenę A.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A11		o
H	K04.03		i
M	C01.01		o
M	K04.01		i
H	K02		i
H	B02		o
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	X	X	i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]
-----	-----

Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Choraży C. 2000. Badania nad wybranymi cechami populacji *Cimicifuga europaea* (Szipcz.) i *Laserpitium latifolium* (L.) na terenie Wysoczyzny Siedleckiej. Zakład Botaniki UP. Praca magisterska. Ciosek M. T. 1998. Dzwonecznik wonny *Adenophora liliifolia* i inne rzadkie gatunki roślin w Kisielanach koło Siedlec. Chrońmy Przyr. Ojcz. 54(6): 97-98. Ciosek M. T. 2006. The ladybells *Adenophora liliifolia* (L.) Besser in forests near Kisielany (Siedlce Upland, E Poland). Biodiv. Res. Conserv. 3-4: 324-328. Falkowski M. 2008. Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych i dzwonecznika wonnego. Zakład Botaniki, UPH. (mscr) Falkowski M. 2011. PLH140026 Dzwonecznik w Kisielanach. Formularze ocen — siedliska przyrodnicze (mscr.) Głowacki Z., Falkowski M., Krechowski J., Marciniuk J., Marciniuk P., Nowicka-Falkowska K., Wierzba M. 2003. Czerwona lista roślin naczyniowych Niziny Południowopodlaskiej. Chrońmy Przyr. Ojcz. 59, 2: 5-41. Kondracki 2002. Geografia regionalna Polski. PWN. Warszawa. Matuszkiewicz J. M. 1993. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski. Prace Geograf. 158: 3-106. Rapa A., Andrzejewski H., Ciosek M., Kęłowska A., Kiedrzyoski M., Kruszelnicki J., Nobis M., Stachyra P., Wójciak H. 2011. 4068 *Adenophora liliifolia* - dzwonecznik wonny. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 WYNIKI MONITORINGU aktualizacja 2011-02-10. http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/wyniki_monitoringu_roslin_2010_adenophora_liliifolia.pdf Wierzba M. 2007. Inwentaryzacja szaty roślinnej lasów koło Kisielan ze stanowiskiem dzwonecznika wonnego Zakład Botaniki, UPH. (mscr)

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	100.0				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Siedlecko-Węgrowski	-	100.0

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
Adres:	Polska Henryka Sienkiewicza 3 00-015 Warszawa
Adres e-mail:	sekretariat@warszawa.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☒	Nie, ale jest w przygotowaniu
☐	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140026

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--